

Zer dabil parlamentaria Big Pharmak pagatutako bisita gidatuetan?

Pello Zubiria Kamino
@pellozubiria

Amgen multinazionalak gonbidatuta, Dublinen izan dira Madrilgo legebiltzarreko EAJ, PP eta Ciudadanos alderdietako senatari batzuk, *ElDiario.es*-ek plazaratu eta ARGIAtik Andoni Mikelarenak oihartzun egin zuenez. Ez du zalaparta handirik piztu albisteak. Menturaz bai sortuko zuela, eta handia, herritarrek lotu balute farmaziako multinazionalen promozio operazio hori Gizarte Segurantzak kiebra bidean daramaten botika berri txit garestien eskandaluarekin.

Zergatik axola behar zaio irakurleari Amgen izeneko enpresa bat? Interneten Amgenez galdezka hasten baldin bazara, bioteknologiako puntako aurrerapenen albisteak aurkituko dituzu batetik eta, bestetik, botika berriak merkatzea lortu ahala burtsetan bere akzioek egiten dituzten jauzienak. Hori guztiz osasuntsu baldin bazaude.

Zeren eta biziak oparizat ekarri badizu gaixotasun inflamatorioen bat (heste, larruazal zein hezurretako), edo bihotzeko arazoak edo minbizi gaiztoren bat... orduan bai seguru egingo duzula topo gaur ez bada bihar Amgenekin eta berekin konkurrentzian ari diren multinazionalekin. Ingeniaritza genetiko sortutako botika biologiko deituak dira gaur medikuntzan *trending topic*, eta burtsetan negoziarik erakargarrienak egiten dituztenen zerrendetan ere bai.

EAJko Nerea Ahedo doktorea eta PP eta Ciudadanoseko bi senatari gehiago –beste alderdietakoek uko egin omen zioten gonbidapenari– Irlandako bere faktoriara bidai ordainduan eraman zituen Amgen handiak (23.000 milioi dolarreko salmentak, 8.000 milioi irabazietan, 20.000 langile) merkaturatzen du botika biologikoetan izarretakoa dena: artritis, Crohn eritasuna edo psoriasis bortitza nozitzen dituzten hainbeste gaixok ezaguna duten *Enbrel*. Marka komertzialak daraman molekula *Etanercept* deitzen da, baina immunitate sisteman eragiten duten botika berrietako askoren izenak *-mab* partikulaz

bukatzen dira. Horrela, *Etanercept* molekularen sailekoak dira *Infliximab*, *Adalimumab*, *Rituximab* eta abar luze bat, erreumatologian eta onkologian batik bat baina beste eritasun larri ugarian ere gero eta gehiago erabiliak.

Duela 20 urte botika biologiko berriek egon ere ez bazeuden, orain bere erabilera medikuntzako *establishmentaren* dogmetako bat bihurtuta dago. Gutxi dira doktoreak biologikoen arriskuak salatzen direnak, terapia genetiko hauen alboko kalteez ohartarazi eta protesta egiten dutenak agintari horiek merkaturatzeko multinazionalen kontrol sistemak murriztu dizkietelako.

Ez dira asko ere gaixoak tratamendu bortitz horiei uko egiteko adorea eta informazioa dutenak. Bere medikuek gaixotasunentzako tratamendu posiblez daukaten informazio ia guztia multinazionalen banatzen dietena baita, zuzenean publizitate moduan emana ez denean, edo konpainiek kate motzetik lotutako ikerketa zientifikoen argitalpenetatik jaso.

Biologikoen kritikak badu, ordea, osagai ekonomiko larri bat. Madrilgo *El País* egunkariak 2015ean aitortzen zuen Espainiako ospitaleek botiketarako gastatzen dutenaren faktura osoaren %40 biologikoetan joaten zaiela. Berrikitan Frantziako *Basta!* hedabideak analisi zorrotz bati izenburu hau ipini dio: "Gure Gizarte Segurantzari milaka milioi kostatzen zaizkion eta osasun sistema arriskuan jartzen diguten botika garesti horiek".

"Ohartzen gara –idatzi du Simon Gouinek dossier ondo dokumentatua– zerrendan dauden minbiziaren aurkako botika berriok hain direla garestiak ezen eta gure osasun sistemaren muienean datzan solidaritate printzipioa arriskuan jartzen baitute. Baina gainera, medikuek errazen gomendatzen dituzten botiken eraginkortasuna sarritan jarrri da zalantzan. Hori dena gutxi balitz, multinazionalen prezioak finkatzeko daukaten sistema iluna da, hau ere harapatuta daukatelako adituen eta farma-industriaren artean".

Gastuak publikoak, etekinak pribatuak

Egin kontu. AEBetako Medikuntzako Institutuak 2016an publikatu zuenez, han gaixo bakoitzaren urte beteko tratamendua *Etanercept*, *Adalimumab* eta *Infliximab*ekin kostatzen zen 24.859 eta 26.460 dolar artean. Espainian botika horiek urtean 10.000 eta 14.000 euro artean kostatzen direla argitaratu izan da, farmaziako multinazionalen prezioak batean eta bestean nola alda ditzaketzen seinale. Edonola ere, diru asko, milioika gaixo larri eta kroniko epe luzean horiek lotzeko.

Big Pharmak orain arte arrakastaz lortu duen arren bere biologikoak hain garesti saltzea, argudiatuz horiek sortzeko ikerketa eta saiakera klinikoak oso kario ateratzen zaizkiela, azken urteotan erabaki dute beren buruei konkurrentzia gitea nolabait *low cost bio-*

Amgen multinazionalaren iragarkian, bere produktu izarretako bat den 'Enbrel' biologikoaren promozio irudia. 'Enbrel'-en konkurrentzia nagusia 'Humira' da, munduko biologiko salduena, baina orain Amgenek horren berdina ez baina antzekoa izango omen den biosimilare merkeagoa prest dauka. Amgenek esku batekin politikariak konbentzitu nahi ditu biosimilareen legezkatzea errazteko eta bestearekin 'Humira'-ren jabea den AbbVie konpainiarekin negoziatu, bere biosimilare ez merkaturatzeko 2023 arte.

logikoak deitu genitzakeen erremedio biosimilareak merkaturatuz.

Amgenek bere webgunean aitortzen duenez, biosimilareak eta generikoak ez dira nahasi behar. Botika generiko batek merkaturatzen du markako erreferentziazkoaren molekula bera, prezio askoz merkeagoan, herritar guztiak ohartu direnez. Aldiz, orain merkeago kopia nahi diren botika biologikoak askoz konplexuagoak dira beren osaketan eta biosimilareek horien osagaietako batzuk daramatzate, ustez jatorrizkoaren eragin berdintsua eduki behar dutenak. Horregatik ez dirudi gehiegikeria esatea biosimilareak direla *low cost biologikoak*.

Honek guztiak zer dauka ikustekorik parlamentarien bidaiarekin? Askok. Uholde neoliberal baliatuz, *Big Pharma* konpainiek hain garesti saltzen dituzten

botikak hein handi batean diru publiko egindako ikerketen emaitzak dira. Unibertsitate publikoetan herritar guztiak diruz egindako ikerlanen fruituak gero abian jartzen dituzte konpainia handiek zuzenean edo hauek soka motzetik kontrolatuta molekula berriak merkaturatu arteko prozesua egiten duten *start up* distiratsuek.

Bestalde, botika berrien esperimentazio fase luzea ere osasun sistema publikoaren bizkar egiten dute. Ekonomiaren eta zerbitzu publikoen beste atal askotan legez, gastuak komunitatearentzat, etekinak pribatuak. Gaixotasun kroniko larriren bat edo minbizia jasan duten irakurle bat baino gehiago izango da lekuko nola eskaini zaion punta-puntako botika berrien probatzaile aurreratu izatea. Pribilegioa usteko dute gehienek, *akuri lana* aitortuko du bakanen batek.

Justu azken atal honetan sartzen da politikarien funtzioa: *Big Pharmaren* negozio handia oraindik legebiltzarrek arautzen dutenez, legeak malgutzea eskatzen dute industria merkaturatu nahian ari den molekula berriek.

Zenbait mediku kritikok salatzen duten arren -orain artean arrakastarik gabe, bistakoa denez- botika berri garestiok merkaturatzen direla gaixoen segurtasuna bermatu gabe, eraginkortasuna aski frogatu gabe, alboko kalteak ondo neurtu eta ustezko etekinekin alderatzeke...

Hori horrela izan dadin, legegileek industriari baimendu diote merkaturatu aurreko esperimentazio eta entsegu klinikoak laburtzea. Badirudi orain gauza bera erdietsiko dutela biologikoen ia -berdintsuak izango omen direla dioten biosimilareekin. ■

50 urtez elkarrekin

ZINKUNEGI OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

